

Μέθοδοι Γεωργοοικονομικής & Κοινωνιολογικής Έρευνας

Ενότητα 5:

Σχεδιασμός και Οργάνωση του Ερωτηματολογίου (2/2) 2ΔΩ

Διδάσκοντες: Χ. Κασίμης- Ελ. Νέλλας

Τμήμα: Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μαθησιακοί στόχοι

- Η εκμάθηση τόσο των θεωρητικών όσο και των μεθοδολογικών προσεγγίσεων για την εκπόνηση της κοινωνικο-οικονομικής έρευνας στον αγροτικό χώρο και την σύνταξη της ερευνητικής έκθεσης.
- Η κατάρτιση με τα θεωρητικά και μεθοδολογικά εργαλεία που, αφενός θα βοηθήσουν στην κατανόηση και εξήγηση των κοινωνικοοικονομικών φαινομένων και αφετέρου θα εντάξουν την ερμηνεία αυτών των φαινομένων μέσα στο σύγχρονο (ιστορικό, οικονομικό και κοινωνικό) πλαίσιο λειτουργίας τους.

Λέξεις κλειδιά

- Βασική – Εφαρμοσμένη έρευνα
- Ποσοτικές – Ποιοτικές μέθοδοι
- Ερωτηματολόγιο
- Συνέντευξη
- Συμμετοχική Παρατήρηση
- Συγγραφή Ερευνητικής Έκθεσης

Η μορφή των ερωτήσεων 1/9

- Ο ερευνητής θα πρέπει να αποφασίσει σχετικά με την κατάλληλη μορφή των ερωτήσεων που θα χρησιμοποιήσει στο ερωτηματολόγιο
- Υπάρχουν δύο μορφές ερωτήσεων οι **«ανοιχτές»** και οι **«κλειστές»** ερωτήσεις.

Η μορφή των ερωτήσεων 2/9

- **Ανοιχτές ερωτήσεις** χρησιμοποιούνται όταν ο ερευνητής θέλει από των ερωτώμενο τις απόψεις του αυτολεξεί:
 - Οι ανοιχτές ερωτήσεις δεν απαντώνται (συνήθως) στα αυτοσυμπληρούμενα ερωτηματολόγια
 - Οι ανοιχτές ερωτήσεις συνήθως χρειάζονται διευκρινήσεις, και στοχεύουν να αναδείξουν το βάθος του θέματος που διερευνούν

Η μορφή των ερωτήσεων 3/9

- Οι ανοιχτές ερωτήσεις δυσκολεύουν αυτούς που δεν μπορούν να διατυπώσουν με άνεση την άποψή τους. Σ' αυτές ο ρόλος του ερευνητή είναι κεντρικός
- Δεν είναι τόσο πολύ κατάλληλες για στατιστική επεξεργασία, αλλά περισσότερο για ποιοτική ανάλυση

Η μορφή των ερωτήσεων 4/9

- Μετά τη συλλογή των απαντήσεων των ανοιχτών χρειάζεται μια φάση κωδικοποίησης (με τη χρησιμοποίηση κάποιων κριτηρίων) των απαντήσεων κάτω από κατηγορίες που θα αποφασίσει ο ίδιος ο ερευνητής

Η μορφή των ερωτήσεων 5/9

- **Κλειστές ερωτήσεις** χρησιμοποιούνται όταν στόχος είναι η συγκέντρωση ποσοτικών δεδομένων άμεσα αξιοποιήσιμων από την ανάλυση:

Η μορφή των ερωτήσεων 6/9

- Ο ερωτώμενος επιλέγει την απάντηση που του ταιριάζει καλύτερα. Υπάρχουν όμως και επιλογές που περιλαμβάνουν το «άλλη άποψη», «άλλο» όπως και το «δεν γνωρίζω/δεν απαντώ»
- Ο ερευνητής επιβάλλει συγκεκριμένο φάσμα απαντήσεων στον ερωτώμενο

Η μορφή των ερωτήσεων 7/9

- Η απάντηση που δίνει ο ερωτώμενος δεν είναι κατ' ανάγκη αυτή που θέλει ή πιστεύει, αλλά μπορεί να είναι αυτή που κατάλαβε, αυτή που απαίδητα δίνει κτλ.
- Οι κλειστές ερωτήσεις είναι ενδεχόμενο να μην εκφράζουν απόψεις και στάσεις του ερωτώμενου, δεδομένου ο τρόπος σκέψης του και η λογική του να μην ταυτίζονται με αυτά του ερωτηματολογίου

Η μορφή των ερωτήσεων 8/9

- Μερικές φορές χρησιμοποιούνται κλειστές ερωτήσεις για σύνθετα θέματα και έτσι αυτά υπεραπλουστεύονται σε κατηγορίες επιφανειακές και άρα τα αποτελέσματα είναι αναξιόπιστα (π.χ. η ευκολία συμπλήρωσης δεν είναι πάντα προς όφελος της επιστημονικής ανάλυσης)
- Οι κλειστές ερωτήσεις σε θέματα απόψεων και στάσεων δεν είναι πάντα αξιόπιστες. Συχνά κινδυνεύουν να είναι κατασκευές του ερευνητή και να απέχουν σημαντικά από την κοινωνική πραγματικότητα

Η μορφή των ερωτήσεων 9/9

- Οι κλειστές ερωτήσεις θα πρέπει να χρησιμοποιούνται με μεγάλη προσοχή και για καταγραφή των «αντικειμενικών» μεγεθών

Μορφές κλειστών απαντήσεων 1/7

- Υπάρχουν ερωτήσεις που αφορούν κλίμακες κατάταξης (Likert scale) όπου ο ερωτώμενος καλείται να εκφράσει τη διαφωνία του ή τη συμφωνία του με κάποιο θέμα (υπάρχουν πέντε ή επτά κατηγορίες και σπάνια ο αριθμός τους είναι ζυγός)
- Παράδειγμα 1ο: Αν κάποιος θέλει να χειριστεί με προσοχή ένα τόσο ευαίσθητο και περίπλοκο θέμα όπως τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (ΜΜΕ) δεν μπορεί απλώς να ρωτήσει αν κανείς θεωρεί ότι τα ΜΜΕ κρατούν στάση «ουδετερότητας» γενικά αλλά συγκεκριμένα...
- α) Τα ΜΜΕ χειρίζονται με ουδετερότητα τα ζητήματα της τρομοκρατίας;

**Συμφωνώ
Απόλυτα**

1

2

3

4

5

**Διαφωνώ
Απόλυτα**

Μορφές κλειστών απαντήσεων 2/7

- β) Τα ΜΜΕ χειρίζονται με ουδετερότητα τα οικονομικά ζητήματα;

Συμφωνώ Απόλυτα	1	2	3	4	5	Διαφωνώ Απόλυτα
--------------------	---	---	---	---	---	--------------------

- γ) Τα ΜΜΕ χειρίζονται με ουδετερότητα τα πολιτιστικά ζητήματα;

Συμφωνώ Απόλυτα	1	2	3	4	5	Διαφωνώ Απόλυτα
--------------------	---	---	---	---	---	--------------------

- δ) Τα ΜΜΕ χειρίζονται με ουδετερότητα τα κοινωνικά ζητήματα;

Συμφωνώ Απόλυτα	1	2	3	4	5	Διαφωνώ Απόλυτα
--------------------	---	---	---	---	---	--------------------

Μορφές κλειστών απαντήσεων 3/7

- Κατά τη χρήση της κλίμακας Likert (για τη μέτρηση στάσεων) συχνά υπάρχει μια δέσμη ερωτημάτων που καλύπτουν αλληλένδετα θέματα
- Κατά την ανάλυση των ερωτημάτων που χρησιμοποιούν την κλίμακα αυτή αθροίζονται οι απαντήσεις στα διαφορετικά επιμέρους θέματα και κατασκευάζονται αριθμοί που αντιπροσωπεύουν θετικές ή αρνητικές στάσεις (υψηλοί ή χαμηλοί βαθμοί)
- Άλλο παράδειγμα κλίμακας είναι η **κλίμακα Γκάτμαν** όπου εξασφαλίζει ένα μοναδικό συνδυασμό απαντήσεων για κάθε διαφορετικό βαθμό [χαρακτηριστικά της: α) οι ερωτήσεις είναι σε διάταξη και β) οι απαντήσεις είναι δυαδικές – π.χ. ναι/όχι, συμφωνώ/διαφωνώ]

Μορφές κλειστών απαντήσεων 4/7

Παράδειγμα 2ο: Αν κάποιος θέλει ιεραρχήσει τις επιμέρους ερωτήσεις και μαζί να πάρει απαντήσεις ώστε να μπορέσει να αξιολογήσει το εύρος μια στάσης τότε χρησιμοποιεί κάτι ανάλογο...

Ερώτηση:

Ορισμένοι ενοχλούνται από ανθρώπους που έχουν διαφορετικό από τον δικό τους τρόπο ζωής, διαφορετικές απόψεις ή συνήθειες. Εσάς προσωπικά σας ενοχλεί οι άνθρωποι αυτοί:

	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου
Να κυκλοφορούν στο δρόμο	1	2	3	4
Να δουλεύουν μαζί σας	1	2	3	4
Να μένουν στη γειτονιά σας	1	2	3	4
Να διασκεδάζουν στα ίδια μέρη	1	2	3	4
Να είναι φίλοι σας	1	2	3	4
Να είναι μέλη της οικογένειάς σας	1	2	3	4

Μορφές κλειστών απαντήσεων 5/7

Υπάρχουν **σημασιολογικά διαφορεικές κλίμακες** όπου οι θέσεις στην κλίμακα αφορούν μια συνέχεια ανάμεσα σε δύο άκρως αντίθετα επίθετα πάνω στο ίδιο ερώτημα:

Παράδειγμα 3ο:

Ερώτηση: Θα λέγατε ότι ο δήμαρχος της πόλης σας είναι:

Αυταρχικός	1	2	3	4	5	Δημοκρατικός
Δίκαιος	1	2	3	4	5	Άδικος
Άτολμος	1	2	3	4	5	Τολμηρός
Συμπαθητικός	1	2	3	4	4	Αντιπαθητικός
Αποφασιστικός	1	2	3	4	5	Άβουλος

Μορφές κλειστών απαντήσεων 6/7

Υπάρχουν ερωτήσεις που περιλαμβάνουν εναλλακτικές κατηγορίες με τη μορφή καταλόγου και ο ερωτώμενος σημειώνει/αναφέρει εκείνες που τον εκφράζουν ή τον αφορούν:

Παράδειγμα 4ο:

Ερώτηση:

Πως θα περιγράφατε τους μετανάστες που κατοικούν στην περιοχή σας :

Τίμιοι	☐	Πονηροί	☐	Επιθετικοί	☐
Εργατικοί	☐	Νωθοί	☐	Φιλικοί	☐
Φιλότιμοι	☐	Ατίθασοι	☐	Έξυπνοι	☐

Μορφές κλειστών απαντήσεων 7/7

Υπάρχουν ερωτήσεις όπου ο ερωτώμενος καλείται να **ιεραρχήσει τις απαντήσεις** (από το πιο σημαντικό ως το λιγότερο σημαντικό). Ενώ εάν ο κατάλογος είναι μεγάλος, ο ερωτώμενος καλείται συνήθως να επιλέξει τις 2 ή 3 σημαντικότερες κατηγορίες:

Παράδειγμα 5ο:

Ερώτηση:

Για την αναζήτηση άλλης εργασίας ποιά είναι τα σημαντικότερα στοιχεία που εσείς επιδιώκετε;

Μονιμότητα	[6]	[1]
Καλό εργασιακό περιβάλλον	[3]	[2]
Καλύτερο μισθό	[1]	[]
Ενδιαφέρον αντικείμενο εργασίας	[4]	[]
Ευκαιρίες εξέλιξης	[2]	[]
Αντικείμενο εργασίας σχετικό με τις σπουδές μου	[5]	[3]

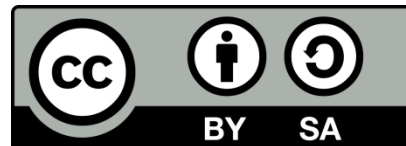
Βιβλιογραφία

- Babbie Earl (2011), *Εισαγωγή στην κοινωνική έρευνα*, Κριτική, Αθήνα
- Δαουτόπουλος Γ. , *Μεθοδολογία Κοινωνικών Ερευνών*, ΣΤ έκδοση, 2011
- Δαφέρμος Β. (2005), *Κοινωνική Στατιστική με το SPSS*, Εκδόσεις Ζήτη, Θεσσαλονίκη, σελ. 289-309
- Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (Ε.Κ.Κ.Ε.), Ζάρναρη Όλγα κ.α.(1998), *Εισαγωγή στη μεθοδολογία και τις τεχνικές των κοινωνικών ερευνών*, Gutenberg – Γ. & Κ. Δαρδανός, Αθήνα
- Ιωσηφίδης Θ. (2008), *Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες*, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα
- Κυριαζή Νότα (1999), *Η κοινωνιολογική έρευνα. Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα
- Μπεχράκης Θ.Ε. (2010), *Στατιστική για τις επιστήμες του ανθρώπου και της κοινωνίας: Μέθοδοι και παραδείγματα*, Εκδοτικός Οίκος Α. Α. Λιβάνη, Αθήνα

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδεια χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

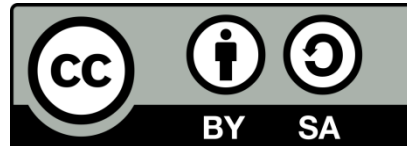
Σημείωμα Αναφοράς

- Copyright Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών 2014. Τμήμα Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης, Χαράλαμπος Κασίμης, Ελευθέριος Νέλλας, «Μέθοδοι Γεωργοοικονομικής & Κοινωνιολογικής Έρευνας». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<https://mediasrv.aua.gr/eclass/courses/OCD AERD104/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων, π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Η άδεια αυτή ανήκει στις άδειες που ακολουθούν τις προδιαγραφές του Ορισμού Ανοικτής Γνώσης [2], είναι ανοικτό πολιτιστικό έργο [3] και για το λόγο αυτό αποτελεί ανοικτό περιεχόμενο [4].

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

[2] <http://opendefinition.org/okd/ellinika/>

[3] <http://freedomdefined.org/Definition/EI>

[4] <http://opendefinition.org/buttons/>

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.